Trouw
19-06-2025

Een beeld uit de film 'Het Grote Offensief'.

Bioscoop reportage | 'Het Grote Offensief' laat zien waarom Zeeland eind 1944 met veel oorlogsgeweld te maken kreeg. Maar de provincie loopt nog niet warm voor de landelijke première.

Film over Slag om de Schelde trekt nog geen volle zalen Zeeuwen

Orkun Akinci
Middelburg

Als donderdagavond om acht uur de lichten uitgaan in de grote zaal van Cinema Middelburg, zitten Otto Huijsman (74) en zijn vrouw vol verwachting op een van de achterste rijen. Ze kijken al enige tijd uit naar de bioscooppremière van de film *Het Grote Offensief*, over de Slag om de Schelde. Het is nooit de vraag geweest voor welke voorstelling ze precies een kaartje zouden kopen: voor de eerste mogelijkheid die zich in hun stad aandiende. Zonder enige twijfel.

De vraag of het op zo'n prachtige zomeravond niet zonde is om in een bioscoop te gaan zitten, komt niet in hen op. Huijsman – veertig jaar onderwijzer geweest – is daar voor te geïnteresseerd in het onderwerp. De Slag om de Schelde was richting het einde van de Tweede Wereldoorlog van cruciaal belang vanwege de strategisch gelegen Antwerpse haven.

De keuze van de geallieerden om niet eerst de Westerscheldemonding op de Duitsers te veroveren (die zich daardoor konden hergroeperen), maar rond Arnhem de (mislukte) Operatie Market Garden op te tuigen, had eind 1944 grote gevolgen voor Zeeland.

Huijsman: "De Britse veldmaarschalk Montgomery wilde als eerste in Berlijn zijn. Ik zie graag wat zijn afwegingen zijn geweest."

Die komen duidelijk aan bod. *Het Grote Offensief* is in die zin meer een nagespeelde documentaire dan een film. Een groot deel van het verhaal wordt vertelt door een voice-over. Acteurs spelen de gesprekken na die destijds door de militaire leiders werden gevoerd. De veldslag kent zoveel facetten dat het waarschijnlijk de enige manier is om het grote publiek de 'vergeten slag' te laten begrijpen. Daar is het de makers ook om te doen.

Inzicht

In het geval van de 18-jarige Esmee Verdonk is dat gelukt. Ze was een van de genodigden die op 1 mei in Vlissingen de voorpremière mochten bekijken, aan de vooravond van een internationale vrijheidsconferentie voor jongeren. "Iedere Zeeuw zou deze film moeten zien, zo indrukwekkend", vindt Esmee. "Tijdens de geschiedenislessen op de middelbare school hebben we vaak over de Slag om de Schelde gesproken, maar het beraad tussen de bevelhebbers was helemaal nieuw voor me. Het geeft inzicht in wat er precies met onze eigen provincie is gebeurd."

Het gekke is, het loopt nog niet storm voor de film. Het lijkt erop dat Huijsman en zijn vrouw bepaald niet in een volle zaal zullen zitten, ook voor de dagen daarna is het aantal verkochte kaartjes in de Middelburgse bioscoop nog beperkt. En in het halletje tussen de kassa en de filmzaal, waar plaats is voor vier filmposters, ontbreekt zelfs vooralsnog die van *Het Grote Offensief*.

Directeur Simon Blaas moet ook nog maar zien of de film een groot succes wordt. "Rondom de voorpremière was er veel aandacht voor in Zeeland, dat was natuurlijk ook in de week van de nationale herdenking. Dat momentum is voor-

> 'Dit is zonder meer de provincie met de meeste oorlogsschade'

bij. Nu is het mooi weer en is er dagelijks oorlog op televisie. Ik hoor de al iemand zeggen dat ze het niet trekt om er dan ook nog eens vrijwillig in de bioscoop naar te gaan kijken. Er spelen ook geen bekende acteurs mee."

Hoe anders was dat bijvoorbeeld bij *The Salt Path*, die tot twee weken geleden in Middelburg draaide. Blaas: "Bezoekers spraken ons van tevoren aan, we kregen mails of die film ook bij ons te zien was. Ik kan niet zeggen dat ik over *Het Grote Offensief* al vragen heb gehad."

Strategie

Het is misschien wel typisch Zeeuws, zegt historicus Tobias van Gent. "Dit is zonder meer de provincie met de meeste oorlogsschade, maar Zeeuwen hebben nooit hardop geroepen wat ze allemaal moesten doorstaan. Herinneringen worden bovendien lokaal beleefd. Er bestaan wel tweehonderd monumenten. Het grote verhaal én de blunders die zijn begaan, worden misschien liever vergeten. Ze zijn in elk geval gelaten ondergaan. Terwijl de strategie en de complexiteit in deze nieuwe film heel duidelijk worden weergegeven."

Je hoeft met die wetenschap niet eens anders naar de geschiedenis te kijken, zegt voorzitter Jan Lievens van Stichting 80 Jaar Vrijheid Zeeland. "Bij de Slag om de Schelde zijn bijna 10.000 mensen gestorven, van wie bijna een kwart burgers. Het is een directe consequentie van de beslissingen die zijn genomen. Mijn opa is ook geraakt door een granaat van nota bene de Gealieerden, we hebben daar na de oorlog nooit echt over gesproken. Dat is prima, je mag introvert zijn. Maar neem er wel kennis van."

Het Grote Offensief is, zoals Esmee Verdonk het noemt, 'een film zonder poespas'. "Het gaat puur om de feiten. Jongeren uit andere landen die ik na afloop sprak, vonden het al indrukwekkend. Hoeveel meer geldt dat voor een Zeeuw die nu begrijpt wat er met zijn eigen plekje is gebeurd?"